
Advies op eigen initiatief

Energiebeleidsovereenkomsten 2027-2030

De toekomst van energiebeleidsovereenkomsten na de evaluatie in 2025

Datum van goedkeuring	17/07/2026
-----------------------	------------

Volgnummer	26 018
------------	---------

Coördinator + e-mailadres	Stefanie Corens, stefanie.corens@minaraad.be
---------------------------	---

Inhoudstafel

Inhoudstafel.....	2
Krachtlijnen	3
Procesbeschrijving	5
1. De Energiebeleidsovereenkomst (EBO) in Vlaanderen.....	6
2. Advies voor een mogelijk vervolg op de EBO 2023-2026.....	9
Bibliografie.....	19

Krachtlijnen

Het evaluatierapport beschouwt de energiebeleidsovereenkomsten als een waardevol instrument dat heeft bijgedragen aan energiebeheer, investeringsbeslissingen en energiebesparing. Voor een vervolg op de EBO 2023-2026 vraagt de Raad een gerichte versterking van het instrument. Daarbij moet een evenwicht worden gevonden tussen, enerzijds, een voldoende aantrekkelijk en werkbaar kader voor deelnemende ondernemingen en, anderzijds, de nood aan aantoonbare additionaliteit en beleidsmatige meerwaarde.

De Raad vraagt daarom om duidelijker te monitoren welke bijkomende energiebesparingen, emissiereducties en publieke tegenprestaties effectief aan de EBO kunnen worden toegeschreven. Tegelijk moet worden vermeden dat deelname wordt ontmoedigd door disproportionele verplichtingen, onnodige complexiteit of dubbele rapportering. Een volgende EBO moet daarom voldoende ambitieus blijven om ondernemingen aan te zetten tot maatregelen die verder gaan dan wat vandaag al wettelijk verplicht is. De Minaraad beveelt aan om de EBO inhoudelijk te verbreden van energie-efficiëntie naar klimaatneutraliteit. Een complementair klimaatluik kan de additionaliteit van het instrument opnieuw versterken en beter aansluiten bij de Europese en Vlaamse klimaat- en industrie-transitieagenda. Dat klimaatluik moet ondernemingen aanzetten tot maatregelen rond decarbonisatie, elektrificatie, hernieuwbare energie, benutting van restenergie, CO₂-reductie en andere structurele klimaat- en milieu-investeringen. De uitbreiding moet coherent en administratief beheersbaar worden vormgegeven, met een klimaataudit, klimaatplan, heldere kernindicatoren, verificatie en rapportering als gemeenschappelijke ruggengraat.

De Raad stelt vast dat de huidige vormgeving van de EBO's in belangrijke mate steunt op voordelen die historisch gericht zijn op het verlagen van de operationele energiekosten, waaronder in het bijzonder de korting op de aardgasfactuur. Hoewel deze prikkel bijdraagt aan de competitiviteit van bepaalde energie-intensieve ondernemingen op korte termijn, is zij onvoldoende in lijn met de langetermijndoelstelling van klimaatneutraliteit tegen 2050 en de noodzakelijke transitie weg van fossiele brandstoffen. De raadspartners verschillen echter onderling van mening over de voorwaarden waaronder er meer congruentie kan bekomen worden tussen het instrument enerzijds en anderzijds de klimaatdoelstellingen.

Verder vraagt de Minaraad om het klimaatluik te ondersteunen met robuuste klimaat-*roadmaps*. Die *roadmaps* moeten evolueren tot geloofwaardige sturingsinstrumenten met concrete doelstellingen, een doorkijk naar 2050, aansluiting bij de Klimaatsprong en aandacht voor systeemgerichte oplossingen zoals energiehubbs, flexibiliteit, gedeelde infrastructuur, restwarmte en CO₂-valorisatie. Ook de rendabiliteitsbeoordeling moet beter rekening houden met de maatschappelijke waarde van vermeden emissies en met het langetermijnkarakter van klimaatgerichte investeringen.

De Raad beveelt daarnaast aan om meer maatwerk mogelijk te maken. Een generiek EBO-kader sluit niet voor alle sectoren even goed aan bij de eigen energie-, productie- en investeringslogica. Daarom moet een toekomstige EBO ruimte bieden voor sectorspecifieke

invullingen en *incentives*, onder meer voor atypische doelgroepen zoals glastuinbouw, ziekenhuizen en energieproducenten.

Tot slot vraagt de Minaraad een robuuster EBO-kader, waarin consequente handhaving wordt gecombineerd met flexibiliteit, evaluatie en sociale begeleiding. Niet-naleving moet worden aangepakt via een duidelijk escalatie-pad, met remediëring, tijdelijke schorsing of uitsluiting waar nodig. Laattijdige of minimale naleving mag het gelijke speelveld niet ondergraven. De Raad vraagt ook om substitutie van maatregelen mogelijk te maken wanneer geplande maatregelen niet langer haalbaar of rendabel zijn, op voorwaarde dat het effect minstens gelijkwaardig blijft. Een langere looptijd, met tussentijdse evaluatiemomenten en bijsturing, moet ondernemingen bovendien meer investeringszekerheid bieden voor kapitaalintensieve klimaattransitieprojecten. Daarnaast vraagt de Raad structureel overleg over de sociale impact van de EBO en tijdige ondersteuning van werknemers via opleiding, omscholing, reconversie en aandacht voor werkbaar en veilig werk.

Een hervormde EBO moet zo uitgroeien tot een geïntegreerd energie- en klimaatinstrument dat additionaliteit, eenvoud, transparantie en deelnamebereidheid combineert. Alleen wanneer de publieke tegenprestaties, de reële emissiereducties en de administratieve lasten duidelijk in beeld zijn, kan de EBO ook in een volgende cyclus haar rol blijven spelen als hefboom voor een competitieve en koolstofneutrale Vlaamse industrie.

Procesbeschrijving

Datum adviesvraag	Niet van toepassing: advies op eigen initiatief.
Naam adviesvrager + functie	Niet van toepassing: advies op eigen initiatief
Samenwerking	Input van externen tijdens hoorzitting
Overlegcommissie	Minaraad Werkgroep Energie & Klimaat
Betrokken experts:	Contacten met VLAIO, de consultants die een evaluatierapport hebben opgesteld en externen (waaronder Agoria, Fluvius, OVED, ...)
Vergaderingen:	Hoorzitting EBO's op 12 mei Werkgroepvergadering E/K op donderdag 11 juni; dinsdag 16 juni; donderdag 25 juni; donderdag 2 juli Schriftelijke procedure voor adviesvaststelling, die liep van dinsdag 7 juli tot en met vrijdag 17 juli

De lopende EBO-periode 2023-2026 werd recent geëvalueerd door 'IDEA Consult' en 'Transition Stories', in opdracht van het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS) en het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA).

In opvolging van het eerdere Minaraadadvies over de EBO, waarin om een evaluatie werd gevraagd, besliste de Raad een hoorzitting te organiseren. Die vond plaats in samenwerking met WEWIS en VEKA en had tot doel de evaluatie breder beleidsmatig te duiden. De hoorzitting bood ruimte voor reflectie over de werking van het instrument, de mogelijke verbeterpunten en de beleidskeuzes na 2026. De consultants lichtten de evaluatie toe, gevolgd door een panelgesprek met vertegenwoordigers van Voka, SYNOVA en Bond Beter Leefmilieu. Ook externe stakeholders, waaronder SERV, Agoria, Deloitte, Fluvius en OVED, werden uitgenodigd.

De eerste ontwerptekst werd op 3 juni 2026 door het secretariaat van de Minaraad bezorgd aan de leden van de Werkgroep Energie en Klimaat. De tekst werd besproken tijdens de werkgroepvergadering van 11 juni en nadien verder aangepast op basis van opeenvolgende besprekingen, opmerkingen, schrappingen en aanvullingen. In totaal vonden vier werkgroepvergaderingen plaats, waarvan twee fysiek en twee digitaal.

1. De Energiebeleidsovereenkomst (EBO) in Vlaanderen

[1] Op grond van de **Energie-Efficiëntie Richtlijn (EED)**¹ moeten Europese lidstaten waarborgen dat “niet-kmo’s” om de vier jaar een energie-audit laten opstellen en uitvoeren. Deze verplichting beoogt ondernemingen bewuster te maken van hun energiegebruik en van de mogelijkheden om energie te besparen en te verduurzamen. Het Vlaamse Gewest heeft dit vertaald in regelgeving via VLAREM². Voor grote ondernemingen bestaan evenwel uitzonderingen op deze auditplicht, bijvoorbeeld wanneer zij deelnemen aan een energiebeleidsovereenkomst (EBO)³. De juridische basis van deze overeenkomsten ligt in het Energiedecreet⁴, met verdere uitwerking op het niveau van uitvoeringsbesluiten⁵.

[2] **Een energiebeleidsovereenkomst in Vlaanderen** wordt gesloten “*tussen het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door de Vlaamse Regering, en een andere partij*”, die “*zich engageert om binnen een afgesproken termijn een vooropgestelde verbetering inzake energie-efficiëntie te behalen of te stimuleren, tot de wereldtop inzake energie-efficiëntie in haar sector te behoren of een bepaald percentage van het energieverbruik te dekken met behulp van hernieuwbare energietechnologieën of daarvoor stimulansen te verstrekken*”⁶.

De EBO is een vrijwillige engagementsverbintenis binnen een rechtszeker kader, gedragen door een nauwe samenwerking tussen overheid en industrie en zonder bijkomende Vlaamse wetgeving tijdens de looptijd. Als kwaliteitslabel draagt zij bij aan energie-efficiëntie, broeikasgasreductie en de industriële transitie⁷.

De EBO's kennen een programmaduur van vier jaar, waarbij de meest recente periode aanving in 2023. Een volgende EBO zou van start gaan vanaf 2027. “*De Vlaamse Regering onderschrijft de uitgangspunten van het principe van ‘no gold-plating’*”.

¹ EUROPEES PARLEMENT en RAAD (2012), Richtlijn betreffende energie-efficiëntie. Artikel 8.4 “*De lidstaten zorgen ervoor dat ondernemingen die geen kmo's zijn, een energie-audit ondergaan die op een onafhankelijke en kostenefficiënte manier, door gekwalificeerde en/of geaccrediteerde deskundigen of onder supervisie van onafhankelijke instanties op grond van de nationale wetgeving, uiterlijk op 5 december 2015 en ten minste om de vier jaar na de voorgaande energie-audit wordt uitgevoerd.*”

² VLAAMSE REGERING (1995), VLAREM II – Art. 4.9.1 (Energieplanning).

³ Andere mogelijkheden zijn vestigingen die: vallen onder de verplichting om een energieplan op te stellen (volgens de bepalingen van VLAREM II, artikel 4.9.1) of over een ISO 50001, EN16001 of geldig EPC Publieke Gebouwen beschikken. VLAREM II.

⁴ VLAAMSE REGERING (2009), Energiedecreet Art. 2, 37°

⁵ VLAAMSE REGERING (2010), Energiebesluit. HOOFDSTUK V. Hoewel de wettelijke kapstok in het Energiebesluit staat, keurt de Vlaamse Regering de concrete teksten en doelstellingen per programmaperiode (zoals de EBO-periode 2023-2026) goed via een apart, specifiek ministerraadbesluit (regeringsbeslissing).

⁶ VLAAMSE REGERING (2009), Energiedecreet, art. 7.7.1

⁷ VLAAMSE OVERHEID (2022), Beslissingen Vlaamse Regering: Energiebeleidsovereenkomsten 2023-2026 Vlaamse energie-intensieve ondernemingen

⁸ Hoewel er geen expliciete rechtsregel bestaat die het opnemen van ‘gold plating’ in energiebeleidsovereenkomsten verbiedt, volgt uit het Vlaamse regeerakkoord dat bijkomende verplichtingen bovenop het Europese kader moeten worden vermeden. “*De Vlaamse Regering onderschrijft de uitgangspunten van het principe van no gold-plating. De Vlaamse overheid legt zelf geen hogere standaarden, doelen of normen bij de omzetting van Europese of andere internationale regelgeving naar Vlaamse regelgeving om de Vlaamse economie en concurrentiepositie niet te ondergraven. Vlaanderen beslist zelf welke instrumenten nodig zijn en welke het best geschikt zijn in onze context om de doelstellingen te bereiken.*” VLAAMSE REGERING (2024), Vlaams Regeerakkoord 2024-2029, p. 6

[3] Binnen de EBO's wordt een **onderscheid gemaakt tussen VER- en niet-VER-ondernemingen**, op basis van hun deelname aan het Europese emissiehandelssysteem (EU ETS)⁹.

- **VER-ondernemingen** zijn bedrijven die onder dit systeem van verhandelbare emissierechten vallen en dus behoren tot de grote uitstoters van broeikasgassen waarvoor Europese regelgeving geldt.
- **Niet-VER-ondernemingen** zijn eveneens energie-intensieve bedrijven, maar zij vallen niet onder het ETS-systeem en worden daarom via aparte afspraken binnen de EBO's aangestuurd.

Beide groepen nemen deel aan de EBO's om hun energie-efficiëntie en CO₂-reductie te verbeteren, maar opereren binnen een verschillend juridisch kader en opvolgingsmechanisme.

[4] **De transitie naar klimaatneutraliteit** werd via de huidige EBO-cyclus (2023-2026) expliciet verankerd als doelstelling:¹⁰

- Niet-VER-bedrijven moeten binnen de EBO's een energie- en **klimaataudit** uitvoeren die energieverbruik en CO₂-emissies in kaart brengt. Op basis daarvan identificeren zij kostenefficiënte maatregelen, onder meer rond elektrificatie en lokale hernieuwbare energie, nemen die op in hun energieplan en voeren rendabele maatregelen binnen de vastgelegde termijn uit. De audit wordt periodiek geactualiseerd en gerapporteerd.
- **Klimaat-roadmaps** zijn binnen de EBO's verplicht voor VER-bedrijven. Ze schetsen hoe ondernemingen hun broeikasgasuitstoot tegen 2030 significant verminderen en richting klimaatneutraliteit in 2050 evolueren. De *roadmaps* bevatten een onderbouwde analyse van huidige emissies, technologische opties en investeringspaden, zoals elektrificatie en CO₂-afvang en -gebruik, evenals noodzakelijke randvoorwaarden inzake infrastructuur, vergunningen, regelgeving en ondersteuning. Voor de overheid maken zij haalbare reductiepaden, knelpunten en ondersteuningsnoden zichtbaar en vormen ze zo een basis voor klimaat- en industriebeleid.

[5] Het **Verificatiebureau Vlaanderen** is een onafhankelijke en neutrale organisatie waarvan de leden door de Vlaamse ministers worden aangesteld. Deze instantie waakt over de uitvoering van de EBO's, brengt hierover adviezen uit en rapporteert systematisch, en is bovendien exclusief bevoegd voor de beoordeling van individuele gevallen.

[6] De **Commissie EBO** vormt het centrale bestuursorgaan en bestaat uit vertegenwoordigers van alle betrokken partijen. Zij coördineert de uitvoering van de overeenkomsten, treedt op als bemiddelaar bij conflicten en formuleert voorstellen

⁹ VLAAMSE OVERHEID (2022), Beslissingen Vlaamse Regering: Energiebeleidsovereenkomsten 2023-2026 Vlaamse energie-intensieve ondernemingen.

¹⁰ De eenmalige aanlevering van data over warmtevraag en restwarmte is verplicht voor alle ondernemingen die zijn toegetreden tot de EBO, vanaf de periode 2023-2026.

tot aanpassing van het instrument. Daarnaast stelt de commissie jaarlijks een verslag op over alle deelnemende ondernemingen.

- [7] De Vlaamse Regering geeft in het Vlaams Regeerakkoord aan dat zij de toekomst van de EBO's wil **evalueren**, met het oog op een **mogelijke verlenging** voor zowel VER-ondernemingen als niet-VER-ondernemingen. Deze evaluatie moest uiterlijk tegen eind 2025 worden afgerond en zou bepalen in welke vorm en onder welke voorwaarden het instrument wordt verdergezet.

De lopende EBO-periode (2023–2026) werd recent geëvalueerd door een partnerschap tussen *IDEA Consult* en *Transition Stories* in opdracht van het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS) en het Vlaams Energie- en Klimaatagentschap (VEKA)¹¹.

¹¹ IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de Energiebeleidsovereenkomsten (EBO).

2. Advies voor een mogelijk vervolg op de EBO 2023-2026

[8] **Versterk het instrument – op basis van de SWOART.** Het evaluatierapport toont dat de EBO als beleidsinstrument tegelijk sterktes als zwaktes vertoont.¹² Deze dubbele vaststelling onderstreept dat de volgende fase gericht moet zijn op het benutten van de bestaande sterktes¹³ en het gericht aanpakken van de zwaktes, zodat het instrument kan evolueren naar een robuuster en toekomstgericht instrument dat beter aansluit bij de uitdagingen van de industriële klimaattransitie.

De Raad beschouwt deze vaststellingen uit de SWOART¹⁴ als basis voor een aantal gerichte verbeteringen:

- Het evaluatierapport stelt vast dat de EBO aantoonbaar heeft bijgedragen aan energiebeheer en investeringsbeslissingen, maar dat de **additionaliteit** van het instrument scherper moet worden opgevolgd. Door de verstrengde Vlaamse regelgeving in het Energiedecreet en het Energiebesluit zijn heel wat energiebesparingsmaatregelen vandaag al juridisch verankerd, waardoor de ruimte voor vrijwillige *meer*-inspanning op het vlak van energie-efficiëntie ten opzichte van het Vlaamse kader kleiner wordt¹⁵. Ten opzichte van de Europese referentie blijft de EBO evenwel een duidelijke aanvullende impact hebben.

Daarom acht de Raad het noodzakelijk om bij een vervolg op de EBO **transparanter te monitoren** welke energiebesparingen, emissiereducties en publieke tegenprestaties effectief aan het instrument kunnen worden toegeschreven, zodat de kostenefficiëntie en beleidsmatige meerwaarde beter kunnen worden beoordeeld.

Tegelijk mag die versterkte sturing de **deelnamebereidheid niet ondergraven**¹⁶. Uit de evaluatie blijkt immers dat een deel van de ondernemingen de verhouding tussen voordelen, inspanningen en middelen kritisch beoordeelt, mede door toenemende regelgeving, hoge energieprijzen, administratieve en rapporteringslasten en het feit dat de meest evidente energiebesparende maatregelen intussen grotendeels zijn gerealiseerd. De Raad vraagt daarom dat bijkomende verplichtingen bovenop het Europese kader worden ingevoerd

¹² IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO - SWOART van de Energiebeleidsovereenkomsten., P. 79-91

¹³ In het rapport worden o.a. een breed draagvlak, een sterke deelname en een aantoonbare impact op energiebeheer en investeringsbeslissingen aangehaald. IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO., P. 79-80

¹⁴ De SWOART-analyse van de energiebeleidsovereenkomsten zit vervat in het evaluatierapport. Het bouwt voort op de bevindingen uit de voorgaande hoofdstukken en brengt de sterktes en zwaktes van het instrument systematisch in verband met de geïdentificeerde kansen en bedreigingen. In vergelijking met een klassieke SWOT-analyse wordt hierbij ook expliciet aandacht besteed aan de aspiraties en gerealiseerde resultaten. Op die manier wordt het instrument niet alleen intern beoordeeld, maar ook getoetst aan de evoluerende context waarin het functioneert, in lijn met een bredere systeemanalyse. IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO., P. 79

¹⁵ IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO., P. 6, 14, 28-29, 51, 53, 65, 74-75, 79, 82-83, 1011, 116

¹⁶ “Betrokkenen vragen daarom eenvoudigere en voorspelbare regels en waarschuwen voor ‘gold plating,’ het fenomeen waarbij EU-vereisten in Vlaanderen strenger of uitgebreider worden omgezet dan vereist, met extra lasten tot gevolg.” “Ze geven aan dat een minderheid van hun leden stellen dat deelname onvoldoende concrete voordelen oplevert in verhouding tot de inspanningen en middelen die eraan besteed worden, en overwegen om in de toekomst niet langer in een gelijkaardige overeenkomst te stappen.... De toenemende regelgeving, ook vanuit Europa, de hoge energieprijzen, en de observatie dat de meest evidente energiebesparende maatregelen ondertussen genomen zijn, vormen ook argumenten waarom de kosten soms hoger worden ingeschat dan de baten.” IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), P. 51, 52-53

wanneer zij aantoonbaar nodig zijn, beleidsmatig meerwaarde creëren en gepaard gaan met duidelijke ondersteuning of vereenvoudiging.

In dat evenwicht ligt een **thematische uitbreiding naar klimaatneutraliteit**¹⁷ voor de hand: zij kan de additionaliteit van de EBO opnieuw versterken door ondernemingen toe te laten verder te gaan dan de geldende verplichtingen inzake onder meer decarbonisatie, hernieuwbare energie, elektrificatie en restenergie, op voorwaarde dat deze uitbreiding coherent, stapsgewijs en administratief beheersbaar wordt vormgegeven.

- Uit de evaluatie blijkt ook dat het huidige **sanctieregime bij niet-naleving** als onvoldoende doeltreffend en geloofwaardig wordt ervaren¹⁸.

Om de meerwaarde en geloofwaardigheid van de EBO te vrijwaren, acht de Minaraad een consequente opvolging en handhaving noodzakelijk. Die moet steunen op een duidelijk, transparant en voorspelbaar escalatiepad, van remediëring met concrete herstelstappen tot tijdelijke schorsing of, in laatste instantie, schrapping. Ondernemingen die hun rapportageverplichtingen manifest niet naleven, moeten minstens van verdere deelname kunnen worden uitgesloten. Dat moet ook mogelijk zijn wanneer ondernemingen wel rapporteren, maar hun investeringsengagementen niet naleven.

Daarnaast beveelt de Minaraad aan om sancties niet louter uitsluitingsgericht vorm te geven, maar ze ook te richten naar (her-)investering in emissie-reducerende of energie-efficiëntie-verhogende maatregelen, zeker als het systeem van *incentives* zou uitgebreid worden naar gerichte projectondersteuning in dit verband.¹⁹

- De Minaraad leidt uit het evaluatierapport vast dat (de mogelijkheid tot) **laattijdige toetreding** bedrijven aantrekt met een beperkt engagement²⁰. Daarnaast wordt laattijdige of minimale naleving onvoldoende aangepakt, wat het gelijke speelveld onder druk zet en leidt tot een disproportionele inzet van controlemiddelen. Om hieraan tegemoet te komen acht de Raad het daarom verdedigbaar om in een toekomstige EBO een einddatum voor toetreding te voorzien.
- Tot slot vraagt de Raad om **substitutie** mogelijk te maken – indien blijkt dat een maatregel tijdens de looptijd niet langer haalbaar, rendabel of technisch uitvoerbaar is. Die substitutie moet in overeenstemming zijn met de opgestelde klimaat-*roadmap* en een minstens gelijkwaardig effect sorteren, bijvoorbeeld inzake primaire energiebesparing, CO₂-reductie of op basis van een afdoende gemotiveerde verantwoording.

¹⁷ Zie paragraaf 12

¹⁸ Zie ook IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO., P. 48, 54, 85

¹⁹ “Als tegenprestatie voor de compensaties dienen de ondernemingen de energiebeleidsovereenkomst te onderschrijven en over een klimaatplan te beschikken dat doorkijkt naar 2050. Bedrijven die bepaalde energie-efficiëntienormen niet halen, moeten ook 50% van het compensatiebedrag herinvesteren in emissiereducerende of energie-efficiëntieverhogende maatregelen.”
VLAAMSE REGERING (2025), VEKP, P. 222

²⁰ IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO., P. 85

[9] **Zorg dat de voordelen kosten-efficiënte investeringen uitlokken én in lijn zijn met koolstofneutraliteit.** De Raad stelt vast dat de huidige vormgeving van de EBO's in belangrijke mate steunt op voordelen die historisch gericht zijn op het verlagen van de operationele energiekosten, waaronder in het bijzonder de korting op de aardgasfactuur. Hoewel deze prikkel bijdraagt aan de competitiviteit van bepaalde energie-intensieve ondernemingen op korte termijn,²¹ is zij onvoldoende in lijn met de langetermijndoelstelling van klimaatneutraliteit tegen 2050 en de noodzakelijke transitie weg van fossiele brandstoffen²².

- *Raadspartners Bond Beter Leefmilieu, ABVV en ... gaan ervan uit dat een aardgas-gerelateerd prijsvoordeel de relatieve aantrekkelijkheid van elektrische alternatieven kan verminderen en zo beslissingen over transitie-investeringen kan vertragen. Om die reden zijn zij van oordeel dat de fossiele ondersteuning (onder de vorm van een korting op de aardgasfactuur) voorspelbaar en gefaseerd afgebouwd moet worden. De raadsleden vragen om deze hervorming (en de keuze van de concrete modaliteiten, rekening houdend met het effect voor de verschillende soorten energie-intensieve bedrijven) zo snel mogelijk uit te werken. De korting op de aardgasfactuur hindert namelijk de energietransitie en schaadt investeringen in elektrische alternatieven. Bovendien leidt een dergelijk voordeel ertoe dat ondernemingen die al meer inspanningen hebben geleverd voor hun energietransitie (o.a. elektrificatie, meer energie-efficiëntie en dus CO₂-reductie) in verhouding minder ondersteuning ontvangen. Een incentive die de structurele verduurzaming van de industrie versnelt en beloont, bijvoorbeeld via een verlaagd elektriciteitsstarief, kan de korting op aardgas vervangen. Daarbij moet ook rekening gehouden worden met relevante ontwikkelingen zoals ETS2, de federale en Vlaamse taks-shift.*
- *Raadspartners Voka en ... pleiten voor het behoud van de korting op de aardgasaccijnzen, met het oog op het vrijwaren van de competitiviteit van energie-intensieve industriële sectoren en het vermijden van koolstoflekkage. Deze korting maakt integraal deel uit van het evenwicht binnen de energiebeleidsovereenkomsten, waarbij ondernemingen vrijwillig maar niet vrijblijvend bijkomende inspanningen leveren inzake energie-efficiëntie en CO₂-reductie in ruil voor rechtszekerheid en ondersteuning. Een abrupte afbouw van dit voordeel houdt onvoldoende rekening met de realiteit dat voor bepaalde industriële processen vandaag nog geen technisch en economisch haalbare alternatieven bestaan, en kan investeringscapaciteit voor de transitie ondergraven. Tegelijk achten deze raadspartners het aangewezen om het systeem sterker in lijn te brengen met het streven naar koolstofneutraliteit, door*

²¹ Deze korting is niet voor alle ondernemingen in dezelfde mate relevant, aangezien het voordeel sterk varieert afhankelijk van het gasverbruik en het bestaande steunprofiel van bedrijven; sectoren met een beperkt gasgebruik of met reeds bestaande accijnsvoordelen ondervinden er bijvoorbeeld minder impact van, waardoor de effectiviteit uiteenloopt naargelang sectorale en bedrijfsgebonden kenmerken. Zie ook IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO., P. 88

²² “De accijnskorting op aardgas staat haaks op de klimaatambities en doelstellingen op Europees niveau om het gebruik van aardgas uit te faseren. Aardgas blijft immers een fossiele brandstof, en een gebruiksgebonden voordeel verzwakt mogelijk de prikkel richting elektrificatie en decarbonisatie. In zekere zin maakt het prijsvoordeel op gas investeringen in elektrische alternatieven relatief minder rendabel en kan het zelfs beslissingen uitstellen.” IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO., P. 88

bijkomende incentives te ontwikkelen die elektrificatie en structurele verduurzaming ondersteunen, zoals een verlaagde accijns op elektriciteit en/of gerichte projectondersteuning. Een dergelijke uitbreiding moet gefaseerd, voorspelbaar en in samenhang met Europese en federale kaders (zoals ETS/ETS2 en de taks-shift) worden uitgewerkt, met aandacht voor de diverse uitgangspunten van ondernemingen en zonder de competitiviteit van de industrie in het gedrang te brengen..

De Raad vraagt om deze kwestie te onderzoeken tijdens (de eerste fase van) de volgende EBO-cyclus, waarbij ook rekening gehouden wordt met het ruimere kader: Europese ontwikkelingen, wijzigingen aan ETS en ETS2, federale en Vlaamse taks-*shift*.

- [10] **Zet ook in op niet-financiële prikkels.** Naast de keuze tussen bovenstaande opties, benadrukt de Raad dat het verhogen van de aantrekkelijkheid van de EBO's niet uitsluitend via financiële *incentives* dient te gebeuren. Ook niet-financiële hefboomen zijn van essentieel belang.

Ten eerste vraagt de Raad dat de EBO (blijvend) regelgevende stabiliteit biedt over energie-efficiëntie²³ in Vlaanderen (binnen het Europees kader), op voorwaarde dat de geplande energiebesparingen binnen de EBO-cyclus voldoende vertaald worden in een bijdrage die aansluit bij de EBO-doelstelling zoals opgesteld in het VEKP²⁴. Het is aan de Vlaamse Regering om een correcte doorvertaling en opvolging te voorzien van de Vlaamse doelstelling EBO tot op individueel bedrijfsniveau.

Ten tweede zouden bedrijven met een EBO een hogere prioriteit van toegang²⁵ moeten kunnen krijgen tot de noodzakelijke koolstof-neutrale energiebronnen en kosten-effectieve infrastructuur, vergeleken met bedrijven die niet toetreden tot een EBO.

- [11] **Maak van de EBO een geïntegreerd rapporterings- en -instrument.** De Minaraad wijst erop dat de huidige administratieve lasten en dubbele rapporteringsverplichtingen een belangrijke drempel vormen voor deelname en voortzetting²⁶. Daarom beveelt de Raad aan om bij de uitwerking van een nieuwe EBO de administratieve verplichtingen systematisch te bewaken en bijkomende rapporteringsvereisten alleen op te nemen wanneer zij aantoonbaar bijdragen aan de doelstellingen en meerwaarde van het instrument.

²³ Zonder afbreuk te doen aan (nieuwe) Europese regelgeving.

²⁴ Voor de invulling van de energiebesparingsverplichting onder artikel 8 EED kiest Vlaanderen voorlopig voor een aanpak via alternatieve maatregelen en niet voor een verplichtingsregeling voor energieleveranciers of distributienetbeheerders. In dat kader werd een tabel opgesteld met de maatregelen die meetellen voor de Vlaamse bijdrage aan de Belgische energiebesparingsdoelstelling, geraamd op 89,546 TWh gecumuleerde energiebesparing voor de periode 2021-2030. Binnen dit overzicht levert de maatregel energiebeleidsovereenkomsten (EBO's) veruit de grootste bijdrage, met een geraamde energiebesparing van 27.192 GWh. Op de tweede plaats staan de premies voor energie-efficiëntiemaatregelen en hernieuwbare energie in gebouwen, goed voor een geraamde besparing van 9.452 GWh. De Raad merkt daarbij op dat voor de geraamde bijdrage van de EBO's geen onderscheid wordt gemaakt tussen VER- en niet-VER-bedrijven, noch tussen ETS- en niet-ETS-bedrijven, waardoor onduidelijk blijft hoe de energiebesparing over deze verschillende doelgroepen is verdeeld. VLAAMSE REGERING (2025), VEKP, p. 190-191.

²⁵ Dit heeft betrekking op (toekomstige) regelgeving inzake prioritering netcongestie: bedrijven die een engagement hebben in een EBO krijgen daarbij voorrang op de bedrijven die zich niet aansluiten op een EBO.

²⁶ "In de zelfreflecties komt consequent naar voren dat de administratieve lasten en de rapporteringsdruk hoog zijn, vooral bij organisaties die ondernemingen vertegenwoordigen." IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO., P. 50

Daarbij aansluitend leidt de Raad uit de evaluatie af dat de rapporteringsdruk wordt verhoogd door gebrekkige afstemming tussen overheidsdiensten en de overlap met andere kaders, zoals rapportering in het kader van het *Emission Trading System* (EU), *Energy Efficiency Directive* (EU), *Industrial Emissions Directive* (EU), Energieprestatiecertificaat voor niet-residentiële eenheden (Vlaanderen) en Integraal Milieujaarverslag (Vlaanderen)²⁷. Een eenmalig rapporteringsprincipe, een betere data-ontsluiting en een verdere standaardisatie, digitalisering en integratie van de rapportering, eventueel via één centraal loket, zijn daarom aangewezen.

De Raad acht het daarbij wenselijk dat een toekomstig vrijwillig instrument ondernemingen ook ondersteunt bij het invullen van overlappende wettelijke verplichtingen. Aandachtspunten hierbij zijn geharmoniseerde definities, meetperiodes en sjablonen, waar mogelijk gekoppeld aan andere platformen, en met een gestandaardiseerd conformiteitsattest per site en per jaar dat door bevoegde overheden kan worden aanvaard als bewijs voor overlappende datavereisten. De bedoeling moet zijn dat ondernemingen door te voldoen aan de EBO-vereisten in één beweging een groot deel van hun overlappende rapportageplichten kunnen invullen of laten invullen, met één dataset, één jaarlijkse *upload*, een ruimere ontsluiting ten aanzien van bevoegde overheden en, zo ver als mogelijk, één onafhankelijke controle.

Daarbij moet wel worden nagegaan voor welke doeleinden en onder welke voorwaarden gegevens op het niveau van individuele ondernemingen met overheidsinstanties kunnen worden gedeeld, in plaats van louter op geaggregeerd niveau.²⁸ Alzo kan het instrument voor ondernemingen én als conformiteitskader een duidelijke meerwaarde bieden.

- [12] **Maak een sectorspecifieke aanpak mogelijk.** De Minaraad stelt vast dat de verruiming van de doelgroep in de EBO 2023-2026 met onder meer de energie-intensieve (glas)tuinbouw, ziekenhuizen en elektriciteitsproductie tot op heden geen groot succes is gebleken²⁹.

Hoewel de hoge penetratiegraad van het instrument positief wordt geëvalueerd, is het kenmerkend dat een deel van de nieuwe doelgroepen (zoals bijvoorbeeld

²⁷ Zie ook IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO., P. 50-51, 79, 83-84, 87

²⁸ Zie ook §12

²⁹ IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO., P. 82, 87

glastuinbouw³⁰ en energieproducenten³¹) bedrijfsmatige productieprocessen hebben die sterk verschillen van de oorspronkelijke doelgroep (maakindustrie). Dat wijst erop dat de toekomstige EBO als beleidsinstrument sterker moet aansluiten bij sectorspecifieke processen, datastromen en investeringslogica's.

In het meest recente Vlaams Energie- en Klimaatplan (VEKP) 2021-2030³² wordt expliciet gesteld dat onderzocht dient te worden of een specifieke EBO voor de glastuinbouw kan worden uitgewerkt, gericht op sectorspecifieke energiebesparingstechnologieën en de vergroening van de warmtebron. De Raad beveelt daarom aan om een sectorspecifieke aanpak, inclusief *incentives*, voor atypische sectoren mogelijk te maken.

- [13] **Voorzie een thematische uitbreiding.** De Minaraad stelt vast dat de EBO vandaag geen functie vervult als beleidsinstrument voor de ondersteuning van de kapitaalintensieve projecten die nodig zijn voor diepere CO₂-reducties en structurele transitie-investeringen. Daarnaast is het uitbreiden van de additionaliteit van de EBO's mogelijk door klimaat als thema mee in beschouwing te nemen. De Raad ziet het thema 'klimaat' graag ingevuld als een keuze uit: decarboniseren, toename aandeel hernieuwbare energie (elektriciteit en warmte) benutten restenergie (elektriciteit en warmte).

Uit de evaluatie blijkt evenwel dat een hervormd EBO-instrument – wanneer zij naast energie-efficiëntie ook bijkomende domeinen omvat – de kosten-batenafweging voor deelname negatief kan beïnvloeden wanneer die domeinen als bijkomende verplichtingen worden ingevoerd³³. De Raad stelt evenwel vast dat een dergelijke thematische uitbreiding in verschillende andere landen (zoals Luxemburg, Zwitserland, Denemarken) wel plaatsgevonden heeft.

³⁰ De glastuinbouwsector kent een fundamenteel andere energie- en emissiedynamiek dan de klassieke maakindustrie. Energiegebruik is in de glastuinbouwsector immers rechtstreeks gekoppeld aan biologische productieprocessen en aan de nood aan CO₂ als input voor plantengroei, terwijl bedrijven tegelijk optreden als producent van elektriciteit en leverancier van flexibiliteit aan het energiesysteem. Generieke EBO's, ontwikkeld voor energie-intensieve industrie, sluiten onvoldoende aan bij de specifieke bedrijfsstructuur, de geïntegreerde warmte-, elektriciteits- en CO₂-systemen, en de nood aan een sterke koppeling tussen investeringsverplichtingen en ondersteunend beleid. Om een gelijkwaardige sturing en incentive-structuur te creëren als andere energie-intensieve sectoren is er nood aan een sectorspecifiek beleidsinstrument. Via het VEKP 2021–2030 erkent de Vlaamse Regering deze nood door het convenant glastuinbouw als sectorspecifieke invulling van het energiebeleid naar voren te schuiven. Concreet zou hierbij een sectorspecifieke EBO worden uitgewerkt als instrument om ambitie te combineren met haalbaarheid en concurrentiekracht. *“De doelgroep van de lopende EBO (2023-2026) werd verbreed naar alle energie-intensieve vestigingen van ondernemingen, waardoor nu ook de energie-intensieve (glastuinbouw)bedrijven tot de doelgroep behoren. Minder energie-intensieve land- en tuinbouwbedrijven krijgen verplichtingen opgelegd via de versterkte wetgeving voor niet-energie-intensieve ondernemingen, via het opmaken van een energieaudit of energiebalans en het verplicht uitvoeren van rendabele maatregelen of no regret-maatregelen. Als belangrijk onderdeel van het convenant glastuinbouw wordt onderzocht of er een specifieke EBO glastuinbouw kan uitgewerkt worden, die zich richt op de specifieke technologieën van energiebesparing in deze sector en vergroening van de warmtebron.”* VLAAMSE REGERING (2025) VEKP. P. 90

³¹ Energieproducenten verschillen aanzienlijk van de klassieke maakindustrie. Waar een algemene EBO vooral gericht is op het verminderen van het energieverbruik binnen industriële productieprocessen, ligt bij energieproducenten de grootste efficiëntiewinst in een efficiëntere omzetting, productie, opslag en inzet van energie. Een sectorspecifieke EBO kan daarom beter inspelen op thema's zoals het verhogen van conversierendementen, het beperken van net- en omzettingsverliezen, de valorisatie van restwarmte, de integratie van hernieuwbare energie, flexibiliteitsdiensten en opslag. Hierdoor wordt energie-efficiëntie niet enkel beoordeeld op het niveau van een individuele installatie, maar ook vanuit de bijdrage aan de efficiëntie van het energiesysteem als geheel.

³² VLAAMSE REGERING (2025), VEKP., P. 90.

³³ IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO., P. 11, 53-54, 89, 94

Hoewel de raadspartners verschillende accenten leggen inzake bijkomende thematische verplichtingen, delen ze de overtuiging dat een complementair klimaatluik, met daarin keuzemogelijkheden voor ondernemingen, wenselijk is. Deze uitbreiding ligt in lijn met de Europese beleidsrichting (Europese Klimaatwet³⁴ met zijn 2030-, 2040-, en 2050-doelstellingen, aangescherpte EED³⁵, ETS/ETS-II³⁶ en industriële decarbonisatie³⁷) en sluit ook aan bij de Vlaamse transitie-agenda (waaronder de Klimaatsprong³⁸). Bovendien blijkt uit het evaluatierapport dat ondernemingen er zelf toe bereid zijn om in een EBO in te stappen³⁹, waarin over CO₂-besparing, decarbonisering en/of restenergie wordt gerapporteerd en hierop wordt ingezet.

- [14] **Aandachtspunten bij de uitwerking van het klimaatluik.** Het klimaatluik kan best volgens een gelijkaardige structuur opgebouwd worden: een klimaataudit gevolgd door een klimaatplan waarin rendabele maatregelen worden doorgevoerd. Bedrijven rapporteren welke maatregelen uitgevoerd werden en welke impact deze hebben op het behalen van klimaatneutraliteit, zoals beschreven in de klimaat-*roadmap*.

De Minaraad wijst op volgende aandachtspunten bij het ontwerpen van het klimaatluik.

- Ten eerste dient een gepaste IRR bepaald te worden, deze houdt rekening met het langetermijnkarakter van klimaatinvesteringen en stijgende CO₂-prijzen⁴⁰.
- Ten tweede zal de industriële transitie in toenemende mate investeringen vergen die maatschappelijk wenselijk zijn, zoals in CO₂-reductie, recyclage, circulariteitsmaatregelen of andere klimaat- en milieumaatregelen, maar die niet noodzakelijk rechtstreeks leiden tot een lager energieverbruik of een hogere energie-efficiëntie. Er moet over gewaakt worden dat dit soort investeringen ook binnen het klimaatluik van de EBO valt.

De aanknoping met langetermijnklimaatplannen (klimaat-*roadmaps* per site/bedrijf) en de verdere uitrol van de *roadmap* energie-infrastructuur kan hiervoor een belangrijke aanzet vormen. Op termijn kan een dergelijke uitbreiding ook zinnig zijn voor thema's als grondstoffen-, materialen- en watergebruik of vergroeningstrajecten.

Om de coherentie van het instrument te waarborgen, dient die thematische uitbreiding alleszins te steunen op één gemeenschappelijke ruggengraat, met uniforme doelen, kernindicatoren, verificatie en rapportering over de verschillende (sub)sectoren heen. Dat bevordert de vergelijkbaarheid en de samenhang van het instrument.

³⁴ EUROPEES PARLEMENT & RAAD (2021), Europese Klimaatwet.

³⁵ EUROPEES PARLEMENT & RAAD (2023), Richtlijn betreffende energie-efficiëntie.

³⁶ EUR-LEX (2026), EU-emissiehandelsstelsel.

³⁷ EUROPESE COMMISSIE (2025), Clean Industrial Deal: Een gezamenlijke routekaart voor concurrentievermogen en decarbonisatie.

³⁸ VLAAMSE REGERING (2025), Programmanota 2026-2030: 'Klimaatsprong voor de industrie -Transitieprogramma voor een koolstofarme en competitieve energie-intensieve industrie tegen 2050'.

³⁹ IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO., P. 86

⁴⁰ Zie ook paragraaf 13.

- [15] **Versterk de klimaatcomponent in de rendabiliteitsbeoordeling.** De Minaraad beveelt aan om de rendabiliteitsbeoordeling binnen de EBO sterker af te stemmen op de klimaatdoelstellingen. Vandaag wordt de haalbaarheid van maatregelen in belangrijke mate beoordeeld op basis van de vermeden energiekost. Die benadering volstaat niet altijd om maatregelen met een duidelijke klimaatmeerwaarde correct te waarderen, zeker wanneer zij vooral leiden tot broeikasgasreductie en pas op langere termijn financieel renderen.

Daarom acht de Raad het aangewezen om in de IRR-berekening niet alleen rekening te houden met de vermeden energiekost, maar ook met de waarde van vermeden CO₂-emissies als gevolg van broeikasgasreductie. Zo kan de beoordeling beter aansluiten bij de maatschappelijke en beleidsmatige waarde van klimaatgerichte investeringen. Deze benadering is al voorzien voor VER-bedrijven. De Minaraad beveelt aan om ze ook toe te passen op niet-VER-bedrijven, zodat de IRR-drempel voor beide groepen met coherentie wordt benaderd en klimaatgerichte maatregelen binnen de EBO op een meer gelijkwaardige en toekomstgerichte manier worden beoordeeld.

- [16] **Optimaliseer de klimaat-*roadmaps*.** In het kader van de EBO's stellen VER-bedrijven een klimaat-*roadmap* op, met als langetermijnperspectief een koolstofneutrale bedrijfsvoering tegen 2050. De Minaraad beveelt aan om deze klimaat-*roadmaps* verder te versterken tot een robuust en geloofwaardig sturingsinstrument.

- Daarbij dient een doorkijk te zijn zowel naar de volgende EBO-cyclus als naar een afstemming met het **brede industriële klimaattransitiebeleid**, met name de Klimaatsprong. Dit vergt een duidelijke objectivering met concrete doelstellingen, afgestemd op internationaal erkende kaders zoals het *Science Based Targets initiative*. Daarbij is het essentieel dat ook scope 3-emissies systematisch worden geïntegreerd, zodat de klimaatimpact over de volledige waardeketen correct wordt ingeschat en aangepakt.
- Daarnaast beveelt de Minaraad aan om de **systeemgerichte dimensie** van de EBO sterker in de klimaat-*roadmaps* te verankeren. Deelname aan energiehubbs, flexibiliteitsmechanismen en gedeelde energie-infrastructuur kan daarbij worden erkend als volwaardig engagement, met aangepaste indicatoren voor onder meer benut flexibiliteitsvolume, vermeden piekbelasting, gedeelde infrastructuur, de valorisatie van infrastructuur in functie van netcongestie en valorisatie van reststromen zoals restwarmte en afgevangen CO₂. Voor grootschalige elektrificatie en innovatieve *deep-decarbonisation*-projecten, zoals *power-to-molecules*-toepassingen, is bovendien een specifiek kader aangewezen met aangepaste rendabiliteitscriteria, een langere tijdshorizon en voldoende aandacht voor infrastructuur, ruimtelijke energieplanning en industriële clustering.
- De Minaraad benadrukt daarnaast het belang van **transparantie**. Daarom vraagt de Raad dat klimaatplannen van EBO-bedrijven publiek beschikbaar worden gemaakt, in de vorm van een niet-technische samenvatting en met respect voor bedrijfsgevoelige informatie. Ook beveelt de Minaraad aan dat de uitvoering van zowel het klimaatplan als de klimaat-*roadmap* op de ondernemingsraad wordt besproken, naar analogie met de uitvoering van het energieplan. Dit kan de

betrokkenheid van werknemers bij de klimaattoekomstplannen van hun onderneming versterken.

- Tot slot beveelt de Minaraad aan om **de evaluatie door het Verificatiebureau** te versterken en transparanter te maken, met een duidelijke beoordeling en communicatie van zowel de kwaliteit als de ambitie van de ingediende klimaat-*roadmaps*.

[17] **Verleng de tijdschhorizon en werk met tussentijdse evaluatiemomenten.** De Minaraad wijst erop dat industriële transitie-investeringen vaak een langere doorlooptijd kennen dan de huidige programmacyclus van 4 jaar. Dat geldt in het bijzonder voor kapitaalintensieve projecten, die technisch complex zijn, aanzienlijk voorbereidend studiewerk vergen en langere realisatie- en terugverdientijden kennen. Daardoor sluit de huidige cyclus, samen met de geldende rentabiliteitsdrempel, onvoldoende aan bij de investeringsrealiteit van structurele klimaattransitieprojecten. Dit kan ondernemingen ertoe aanzetten te kiezen voor kleinere, kortlopende maatregelen, waardoor kansen op grotere klimaatimpact onderbenut blijven.

Een langere looptijd (bv. richting 8 jaar), aangevuld met tussentijdse evaluaties en de mogelijkheid tot bijsturing, is daarom aangewezen. Dit biedt meer investerings- en rechtszekerheid, ondersteunt de planning en continuïteit van energie- en klimaatmaatregelen en laat bedrijven toe om grondiger studies uit te voeren, structurele aanpassingen voor te bereiden en verschillende routes naar klimaatneutraliteit te onderzoeken⁴¹.

[18] **Heb meer oog voor sociale effecten.** De Minaraad vraagt uitdrukkelijk dat de relevante elementen verbonden aan een nieuwe EBO structureel en systematisch worden besproken op de ondernemingsraad⁴². Daarbij dient minstens aandacht te gaan naar de toelichting van de lijst van rendabele maatregelen uit de audit en de implementatie ervan, evenals naar het klimaatplan en de klimaat-*roadmap*, en de uitvoering van het energieplan.

Wanneer (verruimde) EBO-acties inzake energie en transitie een impact hebben op het personeel, vraagt de Raad dat ondernemingen tijdig en proactief de nodige maatregelen nemen om deze impact in goede banen te leiden. In lijn met actie 55 van het geïntegreerd Actieplan voor de Vlaamse Industrie dienen ondernemingen daarbij minstens in te zetten op opleiding en omscholing, eventuele reconversie, werkbaar werk en veiligheid op het werk – om de werknemers voldoende voor te bereiden op transitie⁴³.

[19] **Optimaliseer het gebruik van data, transparantie en vertrouwelijkheid.** De Minaraad wijst erop dat data-uitwisseling essentieel blijft voor een goede beleidsopvolging, maar een zorgvuldig evenwicht vergt tussen vertrouwelijkheid en beleidsrelevantie. De EBO vormt, dankzij de gestandaardiseerde rapportering en de onafhankelijke

⁴¹ Zie ook IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO., P. 11, 54, 94.

⁴² Zie ook MINARAAD (2002|018), P. 4

⁴³ VLAAMSE REGERING (2025), Geïntegreerd actieplan voor de Vlaamse industrie. P. 31

verificatie door het VBBV, een waardevolle en consistente databron die over meerdere cycli heen wordt opgebouwd. De regeling levert een beeld op van energieverbruik, energiebesparende maatregelen en investeringspatronen in de grootste energie-intensieve ondernemingen in Vlaanderen, en omvat in de meest recente cyclus ook gegevens over restwarmte en klimaat-*roadmaps*. Deze longitudinale datagrondslag maakt het mogelijk om trends in efficiëntie en emissiereductie op sectorniveau op te volgen, beleidsanalyse en monitoring te versterken en een meer *evidence*-informed beleid te voeren. Daarnaast ondersteunt de EBO-rapportering de Vlaamse overheid bij het efficiënt voldoen aan Europese rapporteringsverplichtingen, waarvoor de verzamelde gegevens in belangrijke mate rechtstreeks inzetbaar zijn.

- [20] **Verschaf transparantie over het geheel van de (Vlaamse en federale) tegenprestaties.** Tegelijk stelt de Minaraad vast dat er vandaag onvoldoende transparantie is over de federale tegenprestaties binnen de EBO en hun waarde. Daardoor blijft ook de effectiviteit van het instrument onvoldoende aantoonbaar: het is immers niet altijd duidelijk of ondernemingen maatregelen nemen door de EBO, door wettelijke verplichtingen of omdat zij financieel rendabel zijn.

De Raad beveelt daarom aan dat de EBO-commissie in haar jaarlijkse rapportage een kosten-batenbalans opneemt. Die moet steunen op een accuraat overzicht en een correcte waardering van alle relevante Vlaamse en federale tegenprestaties, zoals niet-geïnde accijnzen op energiebronnen, subsidies en andere vormen van ondersteuning. Zo ontstaat een correct beeld van de publieke middelen die via de EBO worden ingezet.

- [21] **Verschaf duidelijkheid over de causale relatie tussen EBO en CO₂-besparing.** Daarnaast moet duidelijker worden gerapporteerd welke industriële CO₂-besparing effectief aan de EBO kan worden toegeschreven. Alleen wanneer zowel de ingezette publieke middelen als de additionele emissiereducties gekend zijn, kan de kosteneffectiviteit van de EBO worden bepaald, uitgedrukt als euro per vermeden ton CO₂. Dit versterkt de transparantie, beleidsmatige verantwoording en legitimiteit van het instrument, zonder afbreuk te doen aan de bescherming van vertrouwelijke bedrijfsgegevens.

- [22] **Borg de relatie tussen transparantie en vertrouwelijkheid van bedrijfsgegevens.** Tot slot blijft het belangrijk dat datadeling gebeurt binnen duidelijke waarborgen, met respect voor het vertrouwen van ondernemingen en met een centrale rol voor het Verificatiebureau als neutrale beheerder en kwaliteitsanker⁴⁴. De Raad acht het aangewezen dat gegevens op vertrouwelijke basis worden gedeeld met relevante overheidsactoren, zodat beleidsanalyse, monitoring, kosten-batenbeoordeling en afstemming met andere verplichtingen mogelijk blijven zonder bedrijfskritische informatie prijs te geven.

⁴⁴ IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de EBO., P. 38, 84.

Bibliografie

- EUR-LEX (2026), EU-emissiehandelsstelsel. <https://eur-lex.europa.eu/NL/legal-content/summary/eu-emissions-trading-system.html>
- EUROPEES PARLEMENT en RAAD (2012), Richtlijn betreffende energie-efficiëntie. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32012L0027>
- EUROPEES PARLEMENT en RAAD (2021), Verordening tot vaststelling van een kader voor de verwezenlijking van klimaatneutraliteit ("Europese klimaatwet"). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1119>
- EUROPEES PARLEMENT & RAAD (2023), Richtlijn betreffende energie-efficiëntie. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32023L1791>
- EUROPESE COMMISSIE (2025), Clean Industrial Deal: Een gezamenlijke routekaart voor concurrentievermogen en decarbonisatie. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52025DC0085>
- IDEA CONSULT & TRANSITION STORIES (2025), Evaluatie van de Energiebeleidsovereenkomsten (EBO). <https://www.ewi-vlaanderen.be/onze-opdracht/strategisch-beleid/afgeronde-beleidsevaluaties/beleidsevaluaties-2026>
- MINARAAD (2022[018]), Energiebeleidsovereenkomsten voor Vlaamse energie-intensieve ondernemingen 2023 – 2026. <https://www.minaraad.be/themas/klimaat/ebos-2023-2026-adviesvraag>
- SBTi (2026), Ambitious corporate climate action. <https://sciencebasedtargets.org/>
- VLAAMSE OVERHEID (2022), Beslissingen Vlaamse Regering: Energiebeleidsovereenkomsten 2023-2026 Vlaamse energie-intensieve ondernemingen. [Energiebeleidsovereenkomsten 2023-2026 Vlaamse energie-intensieve ondernemingen - KennisWest](#)
- VLAAMSE REGERING (1995), VLAREM II. <https://navigator.emis.vito.be/mijn-navigator?wold=61647>
- VLAAMSE REGERING (2009), Energiedecreet. <https://codex.vlaanderen.be/portals/codex/documenten/1018092.html>
- VLAAMSE REGERING (2010), Energiebesluit. <https://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1019755¶m=inhoud>
- VLAAMSE REGERING (2024), Vlaams Regeerakkoord 2024-2029. <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/69476>
- VLAAMSE REGERING (2025), Programmanota 2026-2030: 'Klimaatprong voor de industrie - Transitieprogramma voor een koolstofarme en competitieve energie-intensieve industrie tegen 2050'. <https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/programmanota-2026-2030-klimaatprong-voor-de-industrie-transitieprogramma-voor-een-koolstofarme-en-competitieve-energie-intensieve-industrie-tegen-2050>
- VLAAMSE REGERING (2025), Geïntegreerd actieplan voor de Vlaamse industrie. <https://www.ewi-vlaanderen.be/sites/default/files/2025-03/Ge%C3%AFntegreerd%20Actieplan%20Vlaamse%20Industrie.pdf>
- VLAAMSE REGERING (2025), Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030. Definitief geactualiseerde versie zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 18 juli 2025 Na technische update op 12 september 2025. https://assets.vlaanderen.be/image/upload/v1757944812/repositories-prd/VR_2025_1209-DOC.0824-2_VEKP--_bijlage-BIS_xyant1.pdf